

คำชี้แจงกระทรวงแรงงาน

เรื่อง

กฎกระทรวงกำหนดมาตรฐานในการบริหารและการจัดการด้านความปลอดภัย
อาชีวอนามัย และสภาพแวดล้อมในการทำงานในที่อับอากาศ

พ.ศ. ๒๕๔๗

กระทรวงแรงงานได้อ้าศัยอำนาจตามความในมาตรา ๖ และมาตรา ๑๐๓ แห่งพระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงาน พ.ศ. ๒๕๔๑ ออกรกกฎกระทรวงกำหนดมาตรฐานในการบริหารและการจัดการด้านความปลอดภัย อาชีวอนามัย และสภาพแวดล้อมในการทำงานในที่อับอากาศ พ.ศ. ๒๕๔๗ ซึ่งมีผลใช้บังคับเมื่อพ้นกำหนดหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับแต่วันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป กล่าวคือ มีผลใช้บังคับตั้งแต่วันที่ ๙ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๔๗ เป็นต้นไป (ประกาศในราชกิจจานุเบกษา ฉบับกฤษฎีกา เล่ม ๑๒๑ ตอนที่ ๓๕ ก วันที่ ๑๐ มิถุนายน ๒๕๔๗) จึงขอชี้แจงรายละเอียดของกฎกระทรวงดังกล่าว เพื่อความเข้าใจและปฏิบัติอย่างถูกต้อง ดังต่อไปนี้

๑. กฎกระทรวงฉบับนี้ใช้บังคับกับนายจ้างซึ่งมีลูกจ้างตั้งแต่ ๑ คนขึ้นไป ซึ่งมีสถานที่ทำงานเป็นที่อับอากาศ

๒. “ที่อับอากาศ” ตามกฎกระทรวงฉบับนี้ หมายความว่า ที่ซึ่งมีทางเข้าออก จำกัดและมีการระบายอากาศไม่เพียงพอที่จะทำให้อากาศภายในอยู่ในสภาพถูกสุขาณะ และปลอดภัย เช่น อุโมงค์ ถ้ำ บ่อ หลุม ห้องใต้ดิน ห้องนิรภัย ถังน้ำมัน ถังหมัก ถัง ไซโล ห้องเตา ภาชนะหรือสิ่งอื่นที่มีลักษณะคล้ายกัน ที่อับอากาศจะเป็นที่ที่มีช่องทางที่ลูกจ้างใช้สำหรับเข้าออกที่อับอากาศ ซึ่งมีความกว้างพอที่ลูกจ้างจะเข้าไปทำงานได้ เช่น ถัง ห้องเตา หรือ มีทางเข้าออกเพียงทางเดียว เช่น อุโมงค์ ถ้ำ โดยที่อับอากาศนั้นไม่ได้ออกแบบมาเพื่อเป็นสถานที่ทำงานตามปกติของลูกจ้าง และมีการระบายอากาศโดยวิธีการตามธรรมชาติเดียว สภาพอากาศนั้นไม่ถูกสุขาณะและอาจเป็นอันตรายต่อลูกจ้างที่จะเข้าไปปฏิบัติงานทำให้เกิด “บรรยายอากาศอันตราย” ได้ ซึ่งการเกิดบรรยายอากาศอันตราย หมายถึง สภาพอากาศที่อาจทำให้ลูกจ้างได้รับอันตรายจากภาวะอย่างหนึ่งอย่างใด เช่น มีอุณหภูมิเจนต่ำกว่าหรือมากกว่า

เกณฑ์ที่กำหนด มีก้าช ไอ ละอง ผุน ที่ติดไฟหรือระเบิดได้ ในบริมาณที่อาจทำให้ติดไฟหรือระเบิดได้ มีค่าความเข้มข้นของสารเคมีแต่ละชนิดเกินมาตรฐานที่กำหนดตามกฎกระทรวง ว่าด้วยการกำหนดมาตรฐานในการบริหารและการจัดการด้านความปลอดภัย อาชีวอนามัย และสภาพแวดล้อมในการทำงานเกี่ยวกับสารเคมีอันตราย หรือมีสภาวะอื่นใดที่อาจเป็นอันตรายต่อร่างกายหรือชีวิตตามที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงแรงงานประกาศกำหนด

๓. กฎกระทรวงฉบับนี้กำหนดให้นายจ้างที่สถานประกอบกิจการมีที่อับอากาศต้องดำเนินการเพื่อให้เกิดความปลอดภัยในการทำงาน ดังนี้

๓.๑ จัดทำป้ายแจ้งข้อความ “ที่อับอากาศ อันตราย ห้ามเข้า” บริเวณทางเข้าออกของที่อับอากาศทุกแห่ง พร้อมทั้งจัดให้มีสิ่งปิดกั้นเพื่อมิให้บุคคลใดเข้าหรือตกลงไปได้ สำหรับที่อับอากาศที่มีลักษณะเป็นช่อง โพง หลุม ถัง เปิด ฯลฯ

๓.๒ ดูแลและรับผิดชอบเกี่ยวกับการเข้าไปในที่อับอากาศของลูกจ้าง หรือบุคคลใด รวมทั้งรับผิดชอบในการอนุญาตให้ลูกจ้างทำงานในที่อับอากาศ โดยต้องมีหนังสืออนุญาตให้ลูกจ้างทำงานในที่อับอากาศซึ่งต้องมีรายละเอียดตามที่กฎกระทรวงกำหนด

๓.๓ จัดให้มีการตรวจวัด บันทึกผลการตรวจวัดและประเมินสภาพอากาศในที่อับอากาศว่ามีบรรยายอากาศอันตรายหรือไม่ โดยให้ดำเนินการทั้งก่อนให้ลูกจ้างเข้าทำงานและระหว่างที่ลูกจ้างทำงานในที่อับอากาศ

๓.๔ จัดให้มีการฝึกอบรมความปลอดภัยในการทำงานในที่อับอากาศ ตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และหลักสูตรที่อธิบดีกรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงานประกาศกำหนดแก่ลูกจ้างทุกคนที่ทำงานในที่อับอากาศ และเก็บหลักฐานการฝึกอบรมไว้พร้อมที่จะให้พนักงานตรวจแรงงานตรวจสอบได้

๓.๕ แต่งตั้งลูกจ้างที่มีความรู้ความสามารถ และได้รับการฝึกอบรมความปลอดภัยในการทำงานในที่อับอากาศให้เป็นผู้ควบคุมงาน กรณีที่ให้ลูกจ้างทำงานในที่อับอากาศ

๓.๖ จัดให้ลูกจ้างซึ่งได้รับการฝึกอบรมความปลอดภัยในการทำงานในที่อับอากาศเป็นผู้ช่วยเหลือ พร้อมด้วยอุปกรณ์ช่วยเหลือและช่วยชีวิตที่เหมาะสมกับลักษณะงาน

๓.๗ จัดให้มีอุปกรณ์คุ้มครองความปลอดภัยส่วนบุคคล อุปกรณ์ช่วยเหลือและช่วยชีวิตที่เหมาะสมกับลักษณะงานตามมาตรฐานที่อธิบดีกรมสวัสดิการและ

คุ้มครองแรงงานประภากำหนด และควบคุมดูแลให้ลูกจ้างที่ทำงานในที่อันอากาศและผู้ช่วยเหลือส่วนใส่หรือใช้อุปกรณ์คุ้มครองความปลอดภัยดังกล่าว

๓.๙ ปิด กัน หรือกระทำการใด ๆ เพื่อป้องกันมิให้พลังงาน สาร หรือสิ่งที่เป็นอันตรายจากภายนอกเข้าสู่ที่อันอากาศ ในระหว่างที่ลูกจ้างกำลังทำงานในที่อันอากาศ

๓.๑๐ จัดบริเวณทางเดิน หรือทางเข้าออกที่อันอากาศให้เดินหรือเข้าออกได้สะดวก และปลอดภัย

๓.๑๐ ปิดประภากห้ามลูกจ้างสูบบุหรี่หรือพกพาอุปกรณ์สำหรับจุดไฟ หรือติดไฟที่ไม่เกี่ยวข้องกับการทำงานในที่อันอากาศไว้บริเวณทางเข้าออกที่อันอากาศ

๓.๑๑ จัดอุปกรณ์ไฟฟ้าที่เหมาะสมกับการใช้งานในที่อันอากาศ และหากที่อันอากาศมีสารไวไฟหรือระเบิดได้ อุปกรณ์ไฟฟ้าจะต้องเป็นชนิดที่สามารถป้องกันมิให้เกิดการติดไฟหรือระเบิดจากอุปกรณ์ไฟฟ้าได้ รวมทั้งต้องมีการตรวจสอบอุปกรณ์ไฟฟ้าให้มีสภาพที่สมบูรณ์สามารถใช้งานได้อย่างปลอดภัย

๓.๑๒ จัดให้มีเครื่องดับเพลิงที่สามารถใช้ดับเพลิงที่อาจเกิดขึ้น เมื่อมีการทำงานในที่อันอากาศได้อย่างมีประสิทธิภาพและเพียงพอ

๓.๑๓ ไม่ให้ลูกจ้างทำงานที่ทำให้เกิดความร้อน หรือประภายไฟ เช่น การเชื่อม การเผาไหม้ การย้ำหมุด การเจาะ หรือการขัด จนกว่าจะได้จัดให้มีมาตรการเพื่อความปลอดภัย

๓.๑๔ ไม่ให้ลูกจ้างทำงานที่ใช้สารระเหย สารพิษ สารไวไฟในที่อันอากาศ เว้นแต่จะได้จัดให้มีมาตรการเพื่อความปลอดภัย

๔. การทำงานในที่อันอากาศแต่ละครั้งจะต้องมีลูกจ้างทำงานไม่น้อยกว่า ๓ คน โดยแต่ละคนจะต้องปฏิบัติหน้าที่ในตำแหน่งตามที่กำหนด ดังนี้

๔.๑ ผู้ควบคุมงาน เป็นลูกจ้างที่นายจ้างแต่งตั้งจากผู้ที่มีความรู้ ความสามารถและได้รับการฝึกอบรมความปลอดภัยในการทำงานในที่อันอากาศ เพื่อทำหน้าที่ดังต่อไปนี้

๔.๑.๑ วางแผนการปฏิบัติงานและการป้องกันอันตรายที่อาจเกิดขึ้นจากการทำงานและปิดประภากหรือแจ้งให้ลูกจ้างทราบเป็นลายลักษณ์อักษร

๔.๑.๒ ซึ่งแจ้งและซักซ้อมหน้าที่ความรับผิดชอบ วิธีการปฏิบัติงาน และวิธีการป้องกันอันตรายให้เป็นไปตามแผนที่กำหนดได้

๔.๑.๓ ควบคุมดูแลให้ลูกจ้างใช้เครื่องป้องกันอันตราย และอุปกรณ์คุ้มครองความปลอดภัยส่วนบุคคล และให้ตรวจสอบอุปกรณ์ดังกล่าวให้อยู่ในสภาพพร้อมที่จะใช้งาน

๔.๑.๔ ในกรณีที่มีเหตุชี้แจงจากก่อให้เกิดอันตรายต่อลูกจ้าง ต้องเป็นผู้สั่งให้หยุดการทำงานไว้ชั่วคราวจนกว่าเหตุนั้นจะหมดไป และหากมีความจำเป็น เช่นเหตุนั้นยังอาจก่อให้เกิดอันตรายได้อีก จะต้องเป็นผู้ขอให้ผู้ที่มีหน้าที่รับผิดชอบในการอนุญาตยกเลิกการอนุญาตนั้น

๔.๒ ผู้ช่วยเหลือ เป็นลูกจ้างคนหนึ่งหรือหลายคนซึ่งได้รับการฝึกอบรมความปลอดภัยในการทำงานในที่อับอากาศ มีหน้าที่เฝ้าดูแลบริเวณทางเข้าออกที่อับอากาศ สามารถติดต่อสื่อสารกับลูกจ้างที่ทำงานในที่อับอากาศได้ตลอดเวลาเพื่อช่วยเหลือลูกจ้างออกจากที่อับอากาศ

๔.๓ ลูกจ้างที่ทำงานในที่อับอากาศ มีหน้าที่ทำงานในที่อับอากาศตามที่ได้รับอนุญาตจากนายจ้าง

ลูกจ้างคนเดียวกันจะปฏิบัติหน้าที่อย่างตำแหน่งในคราวเดียวกันไม่ได้

กระทรวงแรงงาน

ธันวาคม ๒๕๕๗